

Bilaga Remissyttrande på Sandvikens Kommuns skolhusplan 2030

Innehåll

Bilaga Remissyttrande på Sandvikens Kommuns skolhusplan 2030	1
Förvaltningens synpunkter	2
VGS roll i kommunens arbete med samhällsutveckling	2
Vad skolhusplanen innebär för Sandvikens Kommun	2
Landsbygdsperspektiv	3
Tätortsperspektiv	4
Behov av enhetlig planering	4
Översiktsplanen	5
Analys utifrån översiktsplanen	6
Planeringsriktlinjer enligt översiktsplanen	8
Förstudier	10
Kostnader	10
Framtida bebyggelsetryck	11
Skydda kulturvärden	11
Ålderssegregation	11
Pedagogisk verksamhet utomhus	11
Friytan med kvalitet	11
Trafikplanering till och kring skolor	12
Hämtning och lämning	12
Gång- och cykelinfrastruktur till skola	13
Kollektivtrafik och skolskjuts	14
Segregation inom infrastrukturperspektivet	15

Tillsammans skapar vi framtidens samhälle i Hofors, Ockelbo och Sandviken.

Avsaknad av hållbarhetsperspektiv och miljöstrategiskt perspektiv	16
Lämpliga lokaler	16
Smitta inom förskolan.....	16
Ventilation och hygien	16
Energi	16
Förorenade områden	17
Buller från trafik	19
Underskrifter.....	20

Förvaltningens synpunkter

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsförvaltning (VGS) instämmer i den problembild som lyfts fram i skolhusplanen och håller med om att Sandvikens Kommun står inför stora utmaningar med att lösa det behov som presenteras i skolhusplanen. Förslaget som presenteras i skolhusplan 2030 innebär kraftiga åtgärder som påverkar kommunens utveckling under lång tid framöver.

VGS roll i kommunens arbete med samhällsutveckling

VGS har ett flertal ansvars- och verksamhetsområden som berörs av skolhusplanen.

Genom plan- och byggenheten ansvarar VGS för fysisk planering, som huvudsakligen innebär att ta fram översikts- och detaljplaner, strategiska dokument (som exempelvis bostadsförsörjningsprogram, trafikstrategier, kulturmiljöprogram, förstudier med mera) handlägga bygglov, anmälan och tillsyn enligt plan- och bygglagen samt strategisk trafikplanering.

Genom miljö- och hållbarhetsenheten ansvarar VGS bland annat för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, smittskydds-, strålskydds-, receptfria läkemedels- och tobakslagstiftningen. VGS ansvarar även för kommunens naturvårdsfrågor, såväl tillsynsdelarna som det strategiska naturvårdsarbetet, energi- och klimatrådgivning. På uppdrag av kommunen svarar enheten för det strategiska miljöarbetet.

Genom enheten för verksamhetsstöd ansvarar VGS bland annat för samordning och handläggning av skolskjuts inom Sandvikens kommun. Här finns även ansvaret för kontakten med kollektivtrafikmyndigheten, Region Gävleborg, i kollektivtrafikfrågor.

Förslaget till skolhusplan har analyserats utifrån VGS ansvars- och verksamhetsområden.

Barnkonventionens regler ska säkerställa att alla beslut som fattas beaktar vad som bedöms vara barnets bästa.

Vad skolhusplanen innebär för Sandvikens Kommun

Skolhusplanen presenterar förslag på hur den nya skolorganisationen för Sandvikens Kommun kan komma att se ut. Förslagen som presenteras innebär konkret att flera grundskolor inom Sandvikens Kommun föreslås avvecklas i och med att stor del av skolverksamheten flyttas till tre skolbyar i Sandvikens tätort. Det är däremot svårt att bilda sig en uppfattning om vilka skolor som faktiskt föreslås avvecklas, då de inte nämns i skolhusplanen. För

att kunna bedöma vilka konsekvenser förslaget får för Sandvikens Kommun är det viktigt att dessa uppgifter presenteras i skolhusplanen och sätts i relation till utvecklingsförslaget. VGS sammanställning visar att skolhusplanen föreslår att följande kommunala grundskolor avvecklas:

Inom Sandvikens tätort

- Västanbyskolan F-6
- Vallhovsskolan F-6
- Sätterskolan F-6
- Jernvallsskolan F-6

Utanför Sandvikens tätort

- Jäderfors skola F-6
- Alsjöskolan i Åshammar F-3
- Hammarby skola F-6 (skolverksamheten där är pausad med uppsagt hyreskontrakt, men viktig att nämna)
- Kungsgårdens skola (idag F-6) föreslås tillfälligt bli en F-3. När utrymme kan erbjudas på Norrsätterskolan, alternativt Hedängsskolan, övervägs nedläggning av Kungsgårdsskolan.

Totalt innebär förslaget att åtta av kommunens femton grundskolor (räknat med Hammarbyskolan) på sikt avvecklas. Det innebär att antalet skolenheter i tätorten minskar från sju mindre skolenheter (idag) till tre större skolenheter. På landsbygden minskar antalet skolenheter från åtta till fyra. Av dessa ska Hedängsskolan (i skolhusplanen föreslås F-9) samt Gullhedsskolan i Järbo (F-6) tillgodose behovet av skolplatser för Sandvikens nord till nordvästra landsbygd. Årsundaskolan F-6 och Österfärnebo skola F-6 ska tillgodose behovet för Sandvikens södra landsbygd. Närmaste högstadium inom kommunen för Årsunda och Österfärnebo finns i Sandvikens tätort.

Förskolor

Skolhusplanen ger även förslag på kommunens organisation för förskolan. Vad gäller förskolor kommer dessa att tillkomma snarare än att avvecklas. Undantaget är Gästrike Hammarby där förskolan är tänkt att integreras med Storviks förskola.

Landsbygdsperspektiv

Totalt bedöms fyra skolor på sikt avvecklas på landsbygden. En avveckling av skolor kommer sannolikt att drabba boende på landsbygden hårdare än de som förlorar sin skola nära bostadsområdet i tätorten. Boende på landsbygden har sämre förutsättningar för hållbart resande, då infrastruktur för gång- och cykel är betydligt sämre än i tätorten, sämre turtäthet inom kollektivtrafiken på grund av ett mindre befolkningsunderlag samt längre till/mindre utbud av service.

Färre skolor som ska tillgodose landsbygden gör att ett viktigt attraktionsvärde försvinner i och med att närheten, tillgängligheten och tryggheten av att ha nära till en viktig samhällsservice försvinner. En annan effekt är längre restider för skolungdomar. Detta är särskilt påtagligt för Österfärnebo där den närmsta högstadieskolan i kommunen ligger i

Sandvikens tätort. På sikt riskerar det att leda till att attraktiviteten minskar att bosätta sig på Sandvikens landsbygd, vilket även riskerar att minska hela kommunens attraktivitet som bostadsort.

Andra sannolika konsekvenser är att trafikmängden ökar, då framför allt barnfamiljer i större utsträckning behöver bil för att kunna få ihop livspusslet, med större andel utsläpp från personbilstrafiken till följd. Det kommer då bli svårare för kommunen att arbeta för hållbar utveckling, Agenda 2030 samt de nationella, regionala och kommunala miljömålen.

Förslagen som presenteras i skolhusplanen innebär även att landsbygden kan komma att stå med tomma lokaler. Det är viktigt att det finns ett tydligt syfte med hur dessa lokaler ska nyttjas när de lämnas av befintlig verksamhet så att dessa inte bara blir tomma och övergivna byggnader mitt i byn. De flesta av de skolor som avvecklas har en detaljplan som anger allmänt ändamål eller skola.

Det är dock möjligt för en privat aktör att ta över verksamheten i dessa byggnader. I de fall detaljplan anger allmänt intresse får en privat aktör ta över om den verksamhet som bedrivs är samma som kommunen bedrev innan, det vill säga skola.

Om några av dem som idag bor på landsbygden väljer att flytta in till tätorten kan det bli ett ökat tryck och konkurrens på bostäder som följd. Väljer människor att flytta ifrån landsbygden i större utsträckning blir det på sikt även mindre underlag för annan samhällsservice, kollektivtrafik och övriga satsningar på landsbygden.

Tätortsperspektiv

För tätorten innebär förslaget att fyra kommunala F-6 skolor avvecklas och integreras i tre skolbyar. De skolor som avvecklas ligger i huvudsak i tätortens ytterområde, i anslutning till bostadsområden där den vanligaste bostadsformen är privatägda villor, i regel befolkade av etniska svenskar. Tre skolbyar i anslutning till kommunens utpekade bostadsområden där segregationen är som störst torde skapa förutsättningar för integration i en omfattning som annars är svår att uppnå. Viktigt är dock att påpeka att segregationsproblematiken behöver angripas från olika håll. Skolan är en faktor. Åtgärderna som beskrivs i skolhusplanen behöver kompletteras med åtgärder utifrån ett helhetsperspektiv; till exempel fokus på åtgärder inom skola, bostadsområden, viktiga målpunkter och trygg infrastruktur utan barriäreffekter.

Fler i Sandvikens tätort kommer sannolikt att ta bilen till skolan och belastningen torde öka på redan idag hårt belastade vägar, Gävlevägen, Sveavägen, Årsundavägen, Högbovägen och Västerled. Förslaget antas även leda till kraftigt ökat behov av skolskjuts inom Sandvikens tätort. Stora satsningar behöver göras på kommunens infrastruktur för att skapa rätt förutsättningar för hållbara transportsystem.

Behov av enhetlig planering

En viktig målsättning för kommunen är att arbeta för en hållbar utveckling. Det innebär att internationella och nationella mål och riktlinjer för hållbar utveckling, exempelvis Agenda 2030, ska genomsyra den fysiska planeringen. Syftet med Agenda 2030 är bland annat att de tre

hållbarhetsdimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet ses som integrerade och odelbara. Det innebär att vi inte kan göra insatser i bara en av dimensionerna och enbart utifrån en eller några aspekter. Inom planeringen måste vi hela tiden se till helheten och vilka konsekvenser olika åtgärder har på helhetens olika delar. Ett helhetsperspektiv på planeringen är därför en förutsättning för att arbeta för hållbar utveckling.

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste verktyg i hållbarhetsarbetet. Planen redovisar den politiska viljan för hur kommunen ska växa hållbart och hur vi ska utvecklas fysiskt för att uppnå hållbar samhällsutveckling. Inom arbetet med översiktsplanen har avvägningen gjorts som säkerställer att det råder balans i prioriteringen mellan ett flertal viktiga samhällsfunktioner. Att den balansen bibehålls är viktigt för att kunna behålla ett helhetsperspektiv.

Förslagen i skolhusplanen kan innebära stora konsekvenser för Sandvikens kommun och har analyserats utifrån Sandvikens Kommuns översiktsplan 2030.

Översiktsplanen

Sandvikens översiktsplan antogs av kommunfullmäktige den 19 november 2018 och vann laga kraft den 22 december 2018.

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste strategiska dokument som utgör kommunens politiska avsiktsförklaring för hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras, på kort och lång sikt. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men har en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en hållbar framtid. Översiktsplanen fungerar även som ett viktigt verktyg i dialogen med staten om hur nationella värden, lagar, riksintressen och allmänna intressen i kommunen ska tillgodoses.

Översiktsplanen syfte och funktion är även att vara:

- Vägledande för detaljplanering, handläggning av planbesked samt bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område
- Vägledande för utfärdande av tillstånd, till exempel utifrån miljöbalken
- Stöd för samordning av kommunens planering och utbyggnad av infrastruktur, service och bostäder
- Vägledande för kommunens exploateringsarbete, vilken mark som ska köpas in eller säljas med mera
- En plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklingsplaneringen
- Det viktigaste instrumentet för dialogen mellan kommun och stat kring riksintresse
- Vägledande för rättsväsendet, exempelvis vid överklagandet av bygglov
- Ett viktigt verktyg för dialog med kommunens medborgare
- Ett viktigt instrument i dialogen med andra aktörer i samhällsbyggandet

- Ett viktigt underlag för näringslivet och företag

Analys utifrån översiktsplanen

Det är viktigt att lyfta fram att flera av förslagen som presenteras i skolhusplanen fortfarande inte är utredda och mycket är oklart huruvida åtgärderna är möjliga att genomföra utifrån fysiska förutsättningar, lagar och riktlinjer med mera. VGS presenterar här en analys utifrån översiktsplanen över de konsekvenser som är sannolika utifrån det vi idag vet från förslaget. VGS presenterar även vägledande planeringsriktlinjer i översiktsplanen för det kommande arbetet.

Landsbygden

Hållbar utveckling i Sandvikens kommun bygger på ett samspel mellan stad och land. För att vi ska ha en attraktiv tätort krävs en levande landsbygd där människor, företag och verksamheter trivs. Därför ska vi ge förutsättningar för invånarna att leva ett gott liv, oavsett kön, ålder och fas i livet. En attraktiv livsmiljö på landsbygden innefattar bra boende och möjligheter till ett rikt liv i form av arbete, studier, fritidssysselsättning och andra upplevelser. En viktig förutsättning för en levande landsbygd är tillgång till skola och barnomsorg, möjlighet till lokal sysselsättning samt goda kommunikationer för arbets- och studiependling.

För landsbygden gör Sandvikens översiktsplan skillnad på serviceorter och orter med viss service, där serviceorterna på landsbygden beskrivs ha viktiga roller som noder för offentlig och kommersiell service samt som mötesplatser. De utpekade serviceorterna är: Storvik, Järbo, Årsunda och Österfärnebo. I alla dessa orter föreslås skolorna vara kvar, dock enbart Hedängsskolan i Storvik som föreslås vara F-9, vilket gör att framförallt Österfärnebo kommer att ha fortsatt lång resväg till och från skolan.

De utpekade orterna med viss service är: Kungsgården, Åshammar och Gästrike-Hammarby. I alla dessa orter föreslås avveckling av skolorna, för Gästrike-Hammarby kommer även förskolan att integreras med Hedängsskolan.

Att satsa på serviceorterna och att skolorna där föreslås vara kvar bedöms vara i linje med översiktsplanens intentioner. Detta förutsätter att de skolor som föreslås vara kvar kan tillgodose landsbygdens behov.

Attraktivitet

En viktig förutsättning för utveckling är att kommunen ska erbjuda attraktiva livsmiljöer som lockar människor att bo, arbeta och besöka Sandviken. Attraktionsvärden av olika slag utgör stora resurser och är en tillgång i skapandet av livsmiljöer där människor vill vara. Exempel på attraktionsvärden är tillgång till arbete, bostäder, service, parker, grönområden, mötesplatser, kultur, fritidsverksamhet, nöjen och goda kommunikationer. Närhet och korta avstånd eller restider är avgörande faktorer för attraktivitet.

Eftersom fyra skolor kommer att avvecklas på den norra och nordvästra landsbygden så torde attraktiviteten för att bo på dessa orter att minska. Bilberoendet kommer att öka vilket innebär att många som inte ha tillgång till bil kommer att få större utmaningar i dessa orter.

Här bedöms skolhusplanen gå emot översiktsplanens intentioner.

Hållbara transportsystem

Sandvikens kommun ska arbeta för ett mer hållbart resande. Fler resor med kollektiv-, gång- och cykeltrafik är viktiga nyckelfunktioner för att se till att transportsystemet minskar sin påverkan på miljön. Det ska

vara enkelt att gå, cykla och åka kollektivt i Sandvikens kommun. Trygga och säkra gång- och cykelvägar ska finnas mellan olika målpunkter som skola, bostäder och service. Utbildningsverksamheter som högskola, gymnasium, grundskola och förskola ska vara belägna i närhet till kollektivtrafik med god tillgänglighet för gång och cykel (Läs mer under avsnittet Trafik).

Utbudet på gång-, cykelvägar och kollektivtrafik är redan idag lågt på landsbygden och förutsättningarna är förhållandevis små för hållbara transporter om elever måste ta sig längre sträckor när skolorna i närområdet avvecklas. En avveckling av skolor både utanför och inom tätorten medför sannolikt att den bilburna trafiken ökar inom kommunen, vilket även riskerar att försämra arbetet för hållbar utveckling inom trafiksektorn, där målet är att skapa förutsättningar för i första hand gång, cykel och kollektivtrafik.

Trafikinфраstrukturen, framför allt genom ett heltäckande nät av gång- och cykelvägar, har ett viktigt syfte att binda samman orter och platser, och skapa förutsättningar för hållbar utveckling inom alla hållbarhetsdimensionerna. Exempelvis, inom den sociala dimensionen ökar möjligheten till integration, möten, rörelse, trygghet, säkerhet, demokrati samt folkhälsa och ett friskare liv då fler rör på sig i större utsträckning. Även upplevelser och rekreation ges förutsättningar att öka.

Inom den ekologiska dimensionen bidrar hållbara transportsystem till mindre utsläpp då fler i första hand väljer att resa genom kollektivtrafik, cykel och gång. Det leder i sin tur till att luften blir renare. De ekonomiska vinsterna blir bland annat att folk blir friskare och kommunen har mindre behov av att göra kostnadsdrivande insatser för personbilar.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Om transportsystemet anpassas till de nya förutsättningarna tidigt kan det ge ett ökat underlag för infrastrukturen i en ökad användning av både cykelvägar och kollektivtrafik. En förutsättning för det är dock att infrastrukturen finns på plats när de nya resvanorna skapas. Skolhusplanen behöver därför inkludera hur detta ska genomföras tillsammans med de aktuella aktörerna.

I Sandvikens översiktsplan lyfts som en del av riktlinjer för planeringen, att kommunens invånare ska åka mer kollektivt, vilken direkt ställer krav på att planering av skolor och dess upptagningsområde har en god samplanering med kollektivtrafik. En nedskärning av kollektivtrafiken som just nu är aktuell motverkar riktlinjen om att nyetablering av bostäder, skola, vård och handel enkelt ska kunna nås med kollektivtrafiken. Detta gör det svårt att hålla riktlinjerna i översiktsplanen om att kollektivtrafiken ska finnas nära bostäder skola och andra målpunkter.

“En viktig förutsättning för en levande landsbygd är tillgång till skola och barnomsorg, möjlighet till lokal sysselsättning samt goda kommunikationer för arbets- och studiependling.

Kommunikationerna för pendling behöver beaktas när rörelsemönstren för barn och unga förändras. På landsbygden finns ofta en avsaknad av goda cykelvägar som skulle behöva utvecklas för att ge goda förutsättningar för barn att ta sig säkert till kollektivtrafiken. En levande landsbygd ställer högre krav på målpunkter för kollektivtrafiken än ett resande till och från skolan. Skolresor kan inte ensamt vara underlag för en väl fungerande kollektivtrafik utan kräver resande i flera riktningar under en utökad del av dygnet.

“Trygga och säkra gång- och cykelvägar ska finnas mellan olika målpunkter som skola, bostäder och service.”

Avståndet mellan dessa förlängs med större upptagningsområden för skolor. Trygghet skapas till stor del med en överblickbarhet över transportsystemet. Ett nära transportsystem ger en trygghet i vilken miljö barnet rör sig i.

I översiktsplanen framgår tydligt att ett hållbart resande ska främjas. När barn färdas längre till skolan krävs en tydlig plan för hur detta ska genomföras redan i ett tidigt stadie. Osäkerhet kring säkerhet och trygghet i transportsystemet leder till att antalet barn som skjutsas till och från skolan ökar. Det belastar inte bara skolmiljön utan motverkar också ett hållbart resande, en norm och vana som riskerar att stanna kvar under uppväxtperioden och in i vuxenlivet.

Det är viktigt att Sandvikens kommun lever upp till kommunens styrmodell mot Vision 2025, som anges i kommunfullmäktiges övergripande målsättningar för mandatperioden 2019-2022, under perspektivet “Hållbar samhällsutveckling” att Sandvikens kommun erbjuder en trygg och attraktiv livsmiljö där många vill bo och leva, samt att Sandvikens kommun verkar för en hållbar utveckling. Trygghet i livsmiljön kommer till stor del av rörelse i gatumiljön och i parker med mera. Under vardagarna utgör skolor och barns väg till och från skolorna en viktig del av detta. När andra barn och vuxna inte finns i närheten utan samlade i delar av tätorterna försvinner en del av tryggheten också i transportsystemet.

Förslagen i skolhusplanen är inte utpekade i översiktsplanen

De förslag som presenteras i skolhusplanen finns inte utpekade i Sandvikens översiktsplan. Enligt skolhusplanen ska statliga utredningar, lagar och riktlinjer, samt kommunala styrdokument och utredningar ha beaktats i framtagandet. De underlag som särskilt hänvisas till, och som delar av skolhusplanen är uppbyggd på, är *Utredningen skola 2025* och *Skillnader i livsvillkor och levnadsvanor*. Det är endast ett fåtal referenser i dessa tre dokument som nämner översiktsplanen och då endast utifrån perspektivet om var det finns byggbar mark, inte översiktsplanens intentioner för den övergripande planeringen.

Planeringsriktlinjer enligt översiktsplanen

Enhetlig planering

All planering behöver utgå från ett helhetsperspektiv.

Skola och förskola

Trygga och säkra gång- och cykelvägar ska finnas mellan olika målpunkter som skola, bostäder och service.

Utbildningsverksamheter som högskola, gymnasium, grundskola och förskola ska vara belägna i närhet till kollektivtrafik med god tillgänglighet för gång och cykel. Nya förskolor och skolor ska utformas och placeras så att utemiljöerna inte exponeras för höga bullernivåer. Nyetablering av förskola och grundskola ska i första hand placeras i anslutning till natur, park eller område för lek och idrott.

Funktionsblandning

Målet är att alla stadsdelar ska innehålla arbetsplatser, service, kultur- och fritidsaktiviteter och olika bostadstyper. Bebyggelsen ska vara varierad, så att bostäder med olika upplåtelseform blandas med service och arbetsplatser. Endast verksamheter som är störande ska förläggas på avstånd från bostäder. Områden med blandad bebyggelse ger förutsättningar för platser som är befolkade både dagtid och kvällstid vilket lägger grunden för trygghet och trivsel.

Att blanda bostäder, arbetsplatser och service skapar förutsättning för städer och orter som är trygga, rika på upplevelser och möten, och där det är nära till mycket. Förutsättningarna för närhet är större i blandade städer och orter där olika målpunkter finns sida vid sida i stället för åtskilda. Blandningen av olika funktioner skapar möjlighet till möten mellan människor och ger tryggare miljöer. Vid all planering ska en mångfald av olika funktioner eftersträvas

Offentliga miljöer

Mötesplatserna som skapas i gemensamma parker, naturområden, lekplatser eller odlingsområden har ett stort värde som mötesplats för människor i olika åldrar, från olika bostadsområden och stadsdelar. Planering av ny bebyggelse ska ge möjlighet för människor med olika bakgrund och sociala förutsättningar att mötas och samverka med varandra.

Offentliga miljöer och mötesplatser ska vara attraktiva och inbjudande, ha god tillgänglighet, vara trygga, hela och rena. Stadsdelar och bostadsområden med inbjudande och upplevelserika offentliga miljöer ger högre trivsel och stolthet, samt bidrar till välmående.

Hållbart transportsystem

Sandvikens Kommun ska satsa på utbyggnad av infrastruktur för hållbara transporter. Kommunen ska arbeta för ett heltäckande cykelnät. Nyetableringar av bostäder, skola och handel ska enkelt kunna nås med kollektivtrafiken.

Offentlig service

För att skapa god tillgänglighet till service och främja ett hållbart resande ska service, dagligvaruhandel, stora lokala målpunkter och andra samhällsfunktioner ges en central placering med närhet till kollektivtrafik och större bostadsområden.

Kulturmiljö

Sandvikens Kommun vill verka för att stärka och vårda unika kulturmiljöer. Det ska ske genom att identifiera, värdera och tillvarata kulturmiljöer. Natur-

och kulturmiljövärden ses som en resurs och ska vara utgångspunkt för utvecklande av området eller ortens identitet.

Förstudier

Som redan nämnts är det viktigt att skolhusplanen och planeringen inför de föreslagna åtgärderna ses utifrån ett helhetsperspektiv. Att det är viktigt med förstudier nämns återkommande i skolhusplanen. Det är viktigt att förstudierna genomförs med helhetssyn och därmed inte bara fokusera på varje föreslagen plats för sig. Förslagen som presenteras i skolhusplanen kommer att ha stor påverkan på kommunens rörelsemönster och användning av offentliga miljöer.

För att uppnå helhet i planeringen är det viktigt att förstudier och planering sker på flera nivåer. Hur passar förslagen in i kommunen som helhet, där är både perspektivet och sambandet mellan stad och landsbygd viktigt, och hur kan förslagen synkas med annan viktig samhällsutveckling? Hur kan tre skolor länkas samman med varandra och resten av tätorten? Infrastruktur måste planeras och budgeteras för. Viktiga länkar, noder och mötesplatser måste identifieras, utvecklas och anpassas.

Förutom att genomföra omfattande konsekvensanalyser utifrån helheten är det viktigt att undersöka varje utpekad plats närmare.

I skolhusplanen föreslås för grundskolan tre skolbyar med årskurserna F-9 i Sandvikens tätort. Dessa områden ska vardera ha plats för omkring 1 200 – 1 400 elever:

Norrsätra – Nordvästra området
Murgården – Nordöstra området
Björksätra – Södra området

Viktigt att understryka är att de utpekade områdena hittills endast har utretts översiktligt, och att noggranna utredningar kommer att behöva genomföras. Exempelvis föreslås skolbyn Murgårdsskolan ha en kapacitet på 1405 elever. Det är då viktigt att påpeka att i utredningsskedet inom arbetet med skolhusplanen har VGS konstaterat att Murgården har en maxkapacitet på 1000 elever. Bedömningen är gjord utifrån redan befintlig kapacitet och vad platsen har för möjligheter att tillskapa ny kapacitet. Hur många elever respektive skolområde har kapacitet för kommer att visa sig i ett senare utredningsskede om skolhusplanen antas. Platserna för skolbyarna har alla unika planeringsförutsättningar. Vid planering av en skolby är det många olika faktorer som ska synkas och samverka. Skulle större problem framkomma vid förstudier och planering av någon av skolbyarna riskerar det att få stora konsekvenser för hela skolhusplanen, något som riskerar att göra skolhusplanen sårbar.

Kostnader

Skolhusplanen bedömer att de föreslagna åtgärderna fram till år 2030 kommer innebära att investeringar om totalt ca 2,2 miljarder kronor behöver göras. Det innebär kostnader om i snitt 200 miljoner kronor per år under 11

år. Kostnaderna väger in investeringar för bland annat ny- om- och tillbyggnad av skolor och förskolor.

När ett helhetsperspektiv ska vägas in kommer stora kostnader att tillkomma. Om förslagen i skolhusplanen ska vara möjliga att genomföra tillkommer investeringar i bland annat infrastrukturen, både för att anpassa befintliga trafiklösningar kring skolorna, men även investeringar i gång- cykelnätet för att skapa trygga, säkra, attraktiva miljöer. Kostnader tillkommer även för bland annat förstudier, ökat behov av skolskjuts, utveckla och säkerställa viktiga offentliga miljöer och mötesplatser, parker, naturmiljö och ytor för spontanidrott med mera.

Framtida bebyggelsetryck

VGS har sett ett ökat bebyggelsetryck, särskilt i norra kommundelen mot Östanbyn-Rökebo. Även Säljansområdet-Hjalmarsmuren. Sandvikens tätort befinner sig i ett expansivt skede och det är viktigt att hänsyn tas till detta inom den framtida planeringen.

Skydda kulturvärden

Kulturmiljön är en viktig aspekt att ta hänsyn till vid behov av om-/tillbyggnationer. Det är därför viktigt att utreda och skydda kulturvärden. Skolbyggnadens värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt behöver beaktas vid underhåll och andra ändringar som om-/tillbyggnader.

Ålderssegregation

Skolhusplanen nämnder bland annat segregation, socioekonomi och etnicitet som olika perspektiv. Vad som inte har tagits hänsyn till är uppdelningen i samhället som dessa skolbyar riskerar att bidra till rent åldersmässigt. Förr var de vanligare med mindre men fler skolor, utspridda i bostadsområden. Mindre enheter även av äldreboenden. Både barnfamiljer och pensionärer blandades i ett bostadsområde. Nu byggs större enheter för både barn och äldre. Det finns många fördelar med skolbyar, men det riskerar att leda till ett allt mer uppdelat samhälle med avseende på ålderssegregation, vilket går emot översiktsplanens intentioner om funktionsblandning. Ju större enheter desto längre ifrån varandra då det är svårt att hitta mark centralt för stora enheter.

Pedagogisk verksamhet utomhus

Utemiljön för årskurs F-3 bör utformas för att passa in i den pedagogiska verksamheten. Utomhusbaserad undervisning behöver vara möjlig, dels på den egna skolgården gården men även möjligt via parker och naturmark i nära anslutning till skolgården som ett komplement till sådant som inte finns på den egna skolgården. En trygg skola är viktig för att eleverna ska trivas i skolan och få en bra skolstart.

På exempelvis årskurs 7-9 ställs andra krav på omgivningarna, bussanknytningar till fritidsaktiviteter och så vidare, även parker och naturområden för idrottsverksamhet.

Friytan med kvalité

Fler barn, fler klasser och utökade årskurser ställer höga krav på skolgården, det vill säga friytan. Skolbyar med elever från F-9 innebär flera olika behov

av friyta och även ytor som är separerade och eventuellt inhägnade. Enligt uppgifter från Boverket bör friytan vara 40 m² friyta per barn i förskolan och 30 m² friyta per barn i grundskolan, en riktlinje som kommunen har antagit i översiktsplanen. Forskning visar att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3 000 m².

Trafikplanering till och kring skolor

Det enda som beskriver trafiksituationerna kring skolorna och infrastrukturens förutsättningar i skolhusplanen är denna mening:

“En nödvändig förutsättning för att allt ska fungera är även att övrig infrastruktur är välfungerande och att trafiksituationen kan lösas smidigt kring skolbyarna.”

Trafikmiljöerna kring skolorna är viktiga för att tillhandahålla en säker och trygg miljö för skolbarnen. Trafiksituationen måste lösas smidigt för att förslagen ska fungera. Detta bör planeras i ett tidigt stadie vid utformning av skolorna. Det är viktigt att i första hand planera för de oskyddade trafikanterna kring skolorna, sedan kollektivtrafik och sist bilen.

Exempel på fysiska åtgärder som bör ses över vid varje skola är:

- Hastighetsdämpande åtgärder, till exempel fartgupp och avsmalningar
- Säkra övergångsställen där barn korsar gator
- Säkra avlämningsplatser som ligger en bit ifrån skolan
- Gång- och cykelnät runt skolorna
- Gång- och cykelparkeringar
- Begränsade möjligheter för stopp, parkering och genomfart
- 30-zoner med "Lekande barn"-skyltar eller 30-anvisning i gatan
- Belysning

Hämtning och lämning

Hämtnings-, och lämningszoner vid varje skolby är något som ska finnas. I regel är inte skolområdena planerade för att föräldrar både ska lämna och hämta sitt barn med bil intill skolan. Befintliga skolor är byggda under en tid då bilanvändandet inte var lika stort som idag. Bilar intill skolorna i Sandvikens kommun skapar idag en stor trängsel inom skolområdet, oftast under morgonen. Det är även sannolikt att yngre barn, som oftare nyttjar fritids, kommer att bli skjutsade med bil till och från skolan.

Föräldrar uppfattar ofta barnens miljö som farligare än vad barnen gör och det är ofta föräldrarna själva som bidrar till att det är mycket trafik. Föräldrarnas uppfattning påverkar oftast om barnen cyklar och går än barnens egen uppfattning. Föräldrarnas skjutsande har en avgörande inverkan på barnets möjlighet att skapa en relation till sin närmiljö. Här handlar det vanligtvis om att skjutsandet begränsar barnets möjligheter till att vara självständig och lära sig mer om de trafikregler som finns i trafiken längs med vägen till skolan.

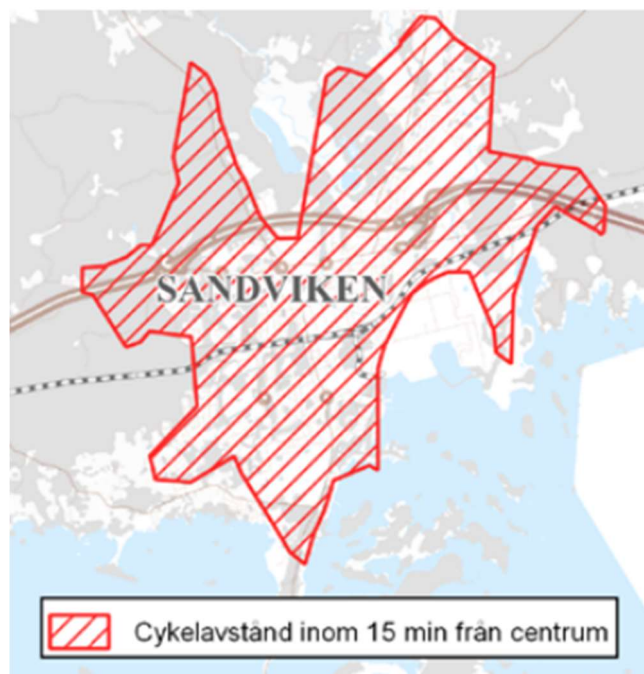
För att minska på skjutsandet till skolmiljöer så krävs det en del strategiska åtgärder som exempelvis:

- Planering av gång- och cykelvägar samt informera om vilken väg som är säker för barn som går och cyklar.
- Planering av platser där barn kan lämnas och hämtas, utan att utsätta de som går eller cyklar till skolan för risker
- Dialog med föräldrar. Detta bör göras systematiskt och planeras in till tidpunkter då vanor bryts av andra orsaker. Det kan vara vid skolstart, byte av skola eller inflyttning

Det är viktigt att dessa hämtnings-, och lämningszoner inte ligger i konflikt med de övriga oskyddade trafikanterna och att trafiken flyter på utan större hinder. Med fördel placeras dessa zoner en bit bort från skolområdet. En inventering av enklare fysiska åtgärder som kan utföras både på skolfastigheten och på allmän platsmark i anslutning till skolan är behövligt. Därtill kommer ett ökat behov av cykelparkeringar intill skolorna.

Gång- och cykelinfrastruktur till skola

Gång- och cykelvägar finns inte mellan alla tätorter och det gör det svårt för barnen att färdas på ett tryggt sätt till skolorna och till kollektivtrafiken när vissa årskurser och skolor avvecklas på landsbygden. Det finns däremot ett bättre vägnät av gång- och cykelvägar inom tätorterna, speciellt inom Sandvikens tätort där en person inom 15 minuter kan cykla från centrum och nå större delar av tätorten.

Källa: Figur från översiktsplanen under kapitlet Cykeltrafik.

För barnens rörelsefrihet, självständighet och hälsa bör barnens resvägar till och från skolan ses över i skolhusplanen. Skolhusplanen behöver beskriva hur många barn som behöver färdas från en ort till en annan för att ge underlag till framtida trafikplanering.

I SKRs dokument Varför skjutsar föräldrarna barnen till skolan? beskrivs det "att få fler barn att cykla är grundläggande när det gäller hälsa, välmående

och självständighet.” Därför är det viktigt att ha en samsyn i planeringen vad gäller lokalisering av skolor och idrottsplatser som barn oftare besöker.

Vägarna mellan tätorterna ägs främst av Trafikverket och därför måste gång- och cykelvägar och strategier presenteras till Regionens länstransportplan för att påvisa den potential det finns för ökat cyklande och barnens möjlighet till rörelsefrihet till och från skolan. Det ska vara en möjlighet för barnen att kunna gå och cykla till sin skola. Detta betyder att gång- och cykelvägnätet behöver prioriteras och vara utbyggt till de områden som skolhusplanen beskriver där nya satsningar sker. Därför är det också viktigt att från skolhusplanens sida visa dessa möjligheter till att utveckla gång- och cykelvägnätet i kommunen.

Vid planering av gång- och cykelvägar från orter eller längre distanser är det även nödvändigt att se över den trafikmiljön som finns längs med vägen. Det handlar då inte bara om den närmiljön som finns intill skolan, utan även om den längre sträckan barnet färdas längs. Detta i och med att många barn behöver färdas längre sträckor än förr om skolhusplanen realiserar. Det är viktigt med exempelvis säkra överfarter och separering av gång- och cykelvägar för att uppnå en trygg, framkomlig och säker transport till fots och cykel till skolan.

Perspektivet att planera kan därför inte bara ses utifrån ett områdesperspektiv, utan till ett helhetsperspektiv över trafikplaneringen för barnets hela resa. Det är då viktigt från skolhusplanens sida att belysa var barnen finns i kommunen och var satsningarna bör prioriteras.

Där det inte finns utbyggt gång- och cykelvägnät kan barn från 12 år och uppåt gå- och cykla i komplicerade trafikmiljöer. Till och med det år barnet fyller 8 år får barnet cykla på gångbana/trottoar om cykelbana saknas enligt NTF (<https://ntf.se/konsumentupplysning/barn-pa-cykel/>)

Utöver den fysiska utformningen på gång och cykelvägar är det också viktigt att väga in andra aspekter av otrygghet. Bland föräldrar som skjutsar sina barn till skolan finns beskrivningar om att det inte är trafikfarorna som ses som en riskfaktor utan rädsla för överfall, rån och liknande som gör att de skjutsar sina barn. En längre väg till skolan som inte är en del av barnets närmiljö riskerar att i högre grad upplevas som otrygg på det sätt som beskrivs här. Hur detta ska motverkas behöver tydliggöras.

Kollektivtrafik och skolskjuts

Kollektivtrafiken och skolskjutsen är en viktig pusselbit till att barnen kan ta sig mer självständigt och hållbart till skolan. Samåkning med bil är också ett alternativ. Region Gävleborg har besparingskrav för kollektivtrafiken på cirka 10 mnkr/år från och med 2021. Det är en del i att få Hållbarhetsnämndens budget i balans. Enligt Region Gävleborg kommer förslaget innebära att sex linjer läggs ned och att justeringar på turnivå görs på ytterligare 36 linjer i hela länet.

För Sandvikens kommuns tätorter kommer Järbo, Årsunda, Åshammar, Hammarby, Jäderfors, Hillsta påverkas av besparingsförslagen. Detta innebär att vissa turer kommer bli inställda och inte längre gå. Konsekvensen av detta är att Regionen underminerar de starka stråken och försämrar förutsättningarna för regional utveckling samt pressar över kostnader för skolskjutsar på kommunerna.

Vid ett genomförande av skolhusplanen är det viktigt att utreda kollektivtrafikens linjedragning för att säkerställa att utbud av kollektivtrafik finns i de ovan nämnda orterna.

Fler insatta upphandlade bussturer i tätorten kan komma att bli konsekvensen om kollektivtrafiken inte klarar att hålla den dragning och turtäthet som krävs för barn i skolan. Ett ökat antal barn kan vara berättigad till skolskjuts enligt de riktlinjer för avstånd som finns. I skolhusplanen, punkt 2.6 s.11, står att skolornas placering i området gör att behovet av transporter i form av skolskjutsar minimeras.

VGS bedömning är att det blir en kraftig ökning av transporter med skolskjuts, framförallt från elever tillhörande Västanbyns skola, Sätra skola och Jernvallen. Enligt nuvarande riktlinjer anses elever i åk F – 3 inte ha åldern inne för att klara av bussbyte vid resa till och från skola. Konsekvensen kan bli, om inte kollektivtrafiken anpassas till antalet elever och ovanstående, att den upphandlade skolskjutsen ökar samt att kollektivtrafiken kanske utarmas över tid.

Segregation inom infrastrukturperspektivet

Förslaget om skolbyar kommer att påverka familjer på landsbygden, där de flesta behöver resa en bit för att ta sig till skolan. En del föräldrar har inte bil och tar sig till skolan med sina barn via fots, cykel, samåker eller kollektivtrafik. Skolhusplanen riskerar att bidra till att öka den segregation som finns i transportsystemet. Kollektivtrafik är överrepresenterat som transportsätt för utsatta grupper medan skjutsande till skolan sker i större grad hos familjer med större ekonomiska resurser. Det är viktigt att skolhusplanen tar detta i beaktande, att barnens möjlighet att ta sig till och från skolorna inte är lika för alla.

Det är viktigt att beskriva hur skillnader i livsvillkor och levnadsvanor förekommer i alla tätorter i Sandvikens kommun för att få en geografisk jämlikhet i planen.

Ett exempel på en typ av geografisk segregering av ett samhälle och uteslutning av barnens rörelsefrihet från tätort till en annan, är att grundskolan i Jäderfors kommer läggas ned enligt förslaget i skolhusplanen. Detta kommer påverka barnens rörelseförmåga till och från skolan. Barnen kommer inte kunna cykla eller gå till Järbo som är den närmsta skolan, eftersom det inte finns någon gång- och cykelväg dit. Jäderfors och Järbo kommer enligt Region Gävleborg ha ett försämrat utbud av kollektivtrafik. Detta innebär att det enda alternativet för barnens rörelsefrihet till skola är att utveckla skolskjuts, samåkning eller att föräldern har bil och skjutsar. Summan är att detta är en typ av uteslutning för barnens rättigheter att ta sig till och från skolan på ett hållbart sätt i enlighet med Sandvikens översiktsplan.

En illustrationskarta över de områden som blir utan skola och var skolor kommer anläggas är angeläget att ha med i skolhusplanen för att få en helhetssyn över kommunen.

Avsaknad av hållbarhetsperspektiv och miljöstrategiskt perspektiv

Hållbarhetsperspektivet är något som genomgående saknas i skolhusplan 2030. På ett ställe nämns vision 2025 (2.2 Skolans uppdrag) men det görs ingen koppling till skolans verksamhet och det framgår inte alls hur det är tänkt att skolhusplanen ska bidra till att uppfylla visionen. Även ett miljöstrategiskt perspektiv saknas i skolhusplanen och det nämns inte hur framtidens skola kommer att bidra till det hållbara samhället eller bidra till att uppnå våra hållbarhetsmål i Agenda 2030.

Skolhusplanen bör kompletteras med beskrivning av hur den bidrar till att uppnå de globala målen (Agenda 2030) samt hur Sandvikens framtida skola ska bidra till att uppfylla Vision 2025 för Sandvikens Kommun.

Lämpliga lokaler

VGS ser positivt på att fokus i skolhusplanen ligger på att utforma lämpliga lokaler och utomhusmiljöer. Skolor är anmälningspliktiga verksamheter enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Verksamhetsutövaren är ansvarig för att verksamheten och inomhusmiljö i lokalerna där verksamheten bedrivs är så bra att barnens hälsa inte påverkas negativt.

Smitta inom förskolan

Hos förskolor med mycket utomhusvistelse har det visats på att olika smittor inom förskola minskar, då barn och personal vistas mycket tid utomhus istället för mesta av tiden inomhus. Vid ny organisation finns kanske möjlighet att lyfta utomhuspedagogik och att det även visar på att barn på sådana förskolor är friskare

Vid utformning av lokaler så ska det alltid finnas en god ventilation och det finns allmänna råd från Folkhälsomyndigheten vilka luftflöden per person (förskolebarn, elever och personal) som gäller. Det är viktigt att lokaler är anpassade efter det antal barn/elever som är planerade att vistas i lokalerna.

Ventilation och hygien

Om ny organisation vill använda lokaler mer effektivt är det viktigt att planera för lokalytor och ventilation som möter kraven för ytorna. Lokaler ska ha tillräckligt antal toaletter för antalet elever/barn. För förskoleverksamhet är det extra viktigt att skötrumsutrymmen är ändamålsenliga. Barn på förskola sover numera inomhus, istället för som tidigare utomhus. Sovutrymmena ska vara anpassade för det utifrån ventilation för antalet barn och det ska vara lätt att städa varje dag.

Energi

I miljöbalken finns den s.k. hushållningsprincipen som säger att alla som bedriver en verksamhet ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheten till återanvändning och återvinning. Energieffektivisering berör oss alla. För att vi ska kunna nå Sveriges klimat- och energimål måste vi alla bidra och göra energieffektiva val. De svenska energi- och klimatmålen till 2030 och framåt innebär bland annat att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005 (genom minskad energiintensitet). Uppsatta mål inom EU till 2030 när det kommer till energi innebär att vi ska minska energianvändningen med 32,5 procent genom bättre energieffektivitet.

Förorenade områden

Förskolan

Över lag har VGS inga synpunkter på de förskolor som redan är befintliga, mer än att vid byggnationer finns naturligtvis en liten risk att stöta på föroreningar. Vid nybyggnationer på nya platser bör historiken kring markanvändningen noggrant undersökas upp innan bygget påbörjas.

Gymnasieskolan

Vid eventuella nedläggningar av program kan det vara bra att undersöka om verksamheten kan ha förorenat platsen, och i sådant fall utreda och eventuellt efterbehandla. Risken kan dock ses som ganska liten.

CVL

Kring Sandbacka Park finns en del identifierade verksamheter som bedöms ha kunnat förorena marken. Vid byggnation behövs troligtvis viss markundersökning och eventuella åtgärder. Det finns viss risk att stöta på föroreningar under arbetets gång.

Grundskola

Murgården, Björksätra och Hedängsskolan har ingen identifierad förorening på sina områden. En liten risk att påträffa föroreningar finns alltid vid grävning.

Norrsätraskolan har en större problematik med sina marker redan som den är idag. Det kommer inte gå att bygga ut eller bygga om utan åtgärder. Norrsätraskolan ligger idag på/i anslutning till en nedlagd deponi för icke-farligt och farlig avfall (hushållsavfall), som är klassad som riskklass 2 (stor risk). Deponin ligger på fastigheten Norrsätra 2:1, under grönområdet/idrottsplanerna som nyttjas av skolan och eventuellt också till viss del under någon av byggnaderna. Hushållsavfall har deponerats mellan 1963-1964 och 1967. Deponin utgör ca 3 ha och är ca 3 m hög, det vill säga ca 90 000 m³ massor. Deponin innehåller sannolikt föroreningar med mycket hög farlighet.

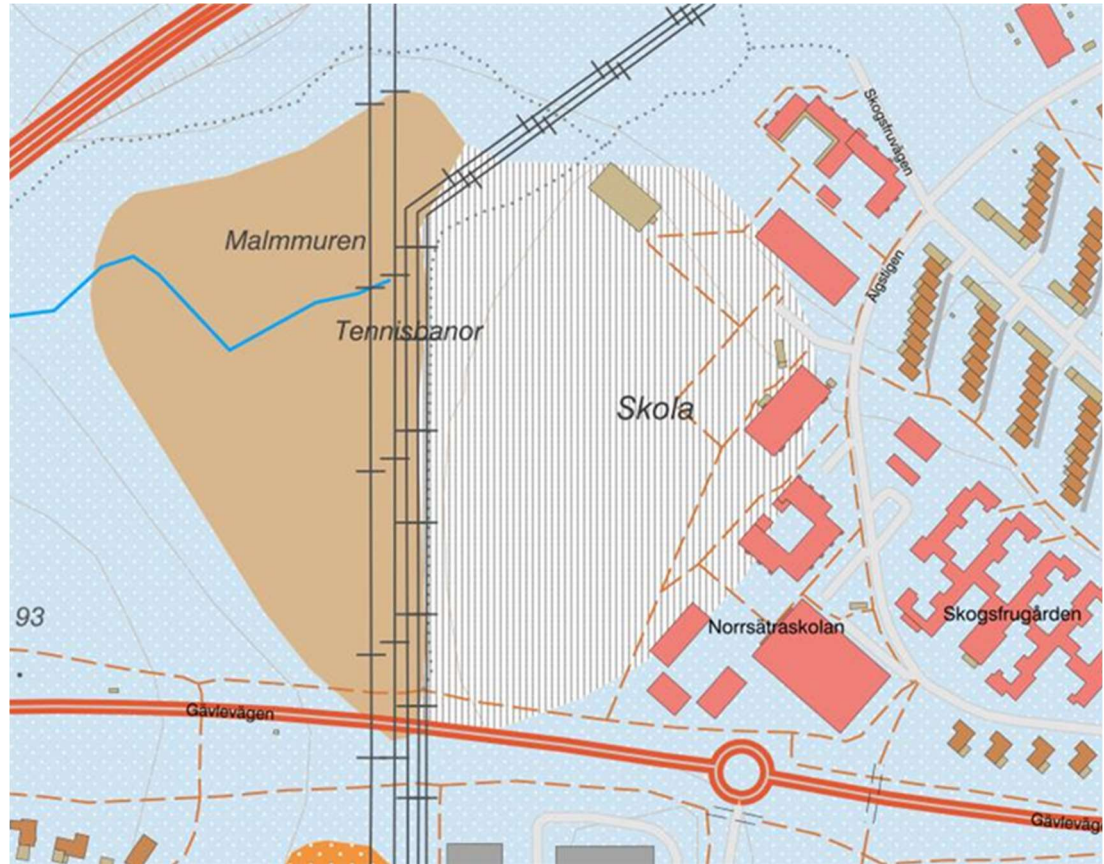
Föroreningsnivån är stor utifrån deponins utbredning och uppskattade mäktighet. Förutsättningarna för spridning i mark- och grundvatten kan betecknas som måttliga utifrån den underlagrande kompakterade torven. Spridningsförutsättningarna till ytvatten bedöms generellt vara måttliga, men där det kulverterade dagvattennätet i västra och norra kanten vid höga grundvattennivåer medger snabbare spridning.

Känsligheten bedöms som mycket stor för mark- och grundvatten i och med att deponiområdet angränsar till skola och tätbebyggt bostadsområde, men där känsligheten bedöms vara endast stor för ytvattnet på grund av det kulverterade dagvattnet. Skyddsvärdet är måttligt både för mark- och grundvatten samt ytvatten.

Att på något sätt bygga ut skolan eller göra åverkan på marken där deponin ligger skulle först kräva arbete med utredning/provtagning/undersökning och troligen saneringsåtgärder med mera. Det är också lämpligt att utreda om stadigvarande vistelse på marken redan idag skulle kunna innebära en risk, och om ökat slitage på marken i och med ökat antal barn skulle kunna påverka denna risk. Deponin är enligt dagens mått troligen inte tillfredsställande täckt. Alla förändringar på platsen skulle kunna innebära ökad risk för exponering/spridning av föroreningar.

Om förslaget för Norrsätraskolan ska genomföras föreslås att arbetet med att hantera den förorenade marken påbörjas snarast då det kan vara tids- och kostnadskrävande.

Norrsätraskolan - streckad yta = utfyllt = trolig utbredning av deponi

Buller från trafik

En viktig synpunkt är att när nya skolor och förskolor byggs upp behöver lokaliseringen bedömas. Vissa skolor och förskolor ligger i nuläget relativt nära trafikerade vägar. Mer hänsyn bör och kan tas till buller vid nybyggnad av nya skollokaler. Även elevers utomhusmiljöer ska vara belägna så bra som möjligt med hänsyn till buller. Det är också viktigt att skolgårdar är tillräckligt stora och ger elever utrymme att kunna vistas utomhus. Vid planering av skolor ska hänsyn tas till naturnära områden och skogar i närheten av skolor.

I förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader finns bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser vid bostadsbyggnader. Riktvärdena i denna förordning kan även appliceras på skolgårdar enligt naturvårdsverkets vägledning ”Riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik”. Uppnås inte dessa värden behöver åtgärder övervägas för att en god ljudmiljö ska uppnås. Riktvärdena som anges i förordningen och i vägledningen är,

vid ny skolgård:

Tabell 1. Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik på ny skolgård (frifältsvärde).

Del av skolgård	Ekvivalent ljudnivå för dygn (dBA)	Maximal ljudnivå (dBA, Fast)
De delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet	50	70
Övriga vistelseytor inom skolgården	55	70 ¹

¹ Nivån bör inte överskridas mer än 5 ggr per maxtimme under ett årsmedeldygn⁷, under den tid då skolgården nyttjas (exempelvis 07-18).

och vid äldre skolgård:

Tabell 2. Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid äldre skolgård (frifältsvärde).

Del av skolgård	Ekvivalent ljudnivå för dygn (dBA)	Maximal ljudnivå (dBA, Fast)
De delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet	55	70 ¹

¹ Nivån bör inte överskridas mer än 5 ggr per maxtimme under ett årsmedeldygn⁸, under den tid då skolan eller förskolan nyttjas (exempelvis 07-18).

Underskrifter

Yvonne Mickels
Samhällsbyggnadschef

David Eriksson
Samhällsplanerare